

**WOJEWÓDZKA STACJA
SANITARNO-EPIDEMIOLOGICZNA
W O L S Z Y N I E**

**LABORATORIUM
BADAŃ
EPIDEMIOLOGICZNO-KLINICZNYCH**

Egzemplarz nr 03
Podlega aktualizacji

INSTRUKCJA

I-06/PO-03

**POBIERANIE, TRANSPORT I PRZECHOWYWANIE PRÓBEK
DO BADAŃ PRZEZ LBK**

	Imię i nazwisko	Data	Podpis
Opracował (a)	Monika Czermińska Klaudia Tamowska	03.01.2025	
Sprawdził (a)	Barbara Dolińska	08.01.2025	
Zatwierdził (a)	Sylwia Krzętowska	09.01.2025	

Niniejszy dokument jest własnością Laboratorium Badań Epidemiologiczno-Klinicznych.
Powielanie bez zgody właściciela jest zabronione

WOJEWÓDZKA STACJA SANITARNO-EPIDEMIOLOGICZNA W OLSZTYNIE LABORATORIUM BADAŃ EPIDEMIOLOGICZNO- KLINICZNYCH	INSTRUKCJA		Strona 2/stron 11	
	I-06/PO-03		Edycja 4	Wersja 1
	POBIERANIE, TRANSPORT I PRZECHOWYWANIE PRÓBEK DO BADAŃ PRZEZ LBEK		Data obowiązywania 09.01.2025	

1. Cel Instrukcji

Celem Instrukcji jest ustalenie trybu postępowania podczas pobierania, transportu i przechowywania próbek pobieranych od klienta w siedzibie LBEK oraz pobieranych u klienta przez pracownika LBEK.

2. Instrukcja dotyczy

Pobierania próbek materiału biologicznego przez pracowników LBEK.

Trybu postępowania z próbkami pobranymi przez pracowników LBEK.

3. Zakres stosowania

Instrukcja obowiązuje wszystkich pracowników Laboratorium Badań Epidemiologiczno-Klinicznych (LBEK) pobierających, przechowujących i transportujących próbki do badań w LBEK.

4. Odpowiedzialność

Za nadzór nad stosowaniem Instrukcji odpowiedzialny jest Kierownik Oddziału, każdy w swoim zakresie działania.

Za stosowanie Instrukcji odpowiedzialni są pracownicy Laboratorium pobierający próbki od klienta i u klienta, osoby nadzorujące i wykonujące badania.

5. Zawartość Instrukcji

Sposób pobierania, transportu i przechowywania próbek badanych w LBEK.

Materiały kliniczne do badań bakteriologicznych i mykologicznych należy pobierać przed podaniem antybiotyku lub chemioterapeutyku.

W przypadku wdrożenia leczenia przeciwbakteryjnego materiał do badań należy pobrać minimum 3-7 dni po zakończeniu terapii.

W przypadku wdrożenia leczenia przeciwgrzybiczego materiał do badań mykologicznych należy pobrać po upływie 4 tygodni od momentu zakończenia terapii.

Każdy materiał kliniczny należy traktować jako potencjalnie zakaźny. Próbki materiału klinicznego podczas ich przechowywania i transportu powinny być zabezpieczone w zamkniętych probówkach/pojemnikach, bez możliwości ich przypadkowego otwarcia, w sposób chroniący materiał kliniczny przed zakażeniem.

Przed pobraniem i po pobraniu materiału klinicznego do badań mikrobiologicznych należy dokładnie umyć ręce wodą z mydłem, a następnie zdezynfekować.

WOJEWÓDZKA STACJA SANITARNO-EPIDEMIOLOGICZNA W OLSZTYNIE LABORATORIUM BADAŃ EPIDEMIOLOGICZNO- KLINICZNYCH	INSTRUKCJA		Strona 3/stron 11	
	I-06/PO-03		Edycja 4	Wersja 1
	POBIERANIE, TRANSPORT I PRZECHOWYWANIE PRÓBEK DO BADAŃ PRZEZ LBK		Data obowiązywania 09.01.2025	

Material	Sposób pobrania	Przechowywanie, transport
BADANIA W ODDZIALE BAKTERIOLOGICZNO-PARAZYTOLOGICZNYM		
Wymaz z gardła, migdałków, nosogardzieli	Wymaz z gardła/migdałków od chorego 1. Pacjent powinien być na czczo, bez mycia zębów, po wypłukaniu jamy ustnej przegotowaną wodą. 2. Przytrzymać język jałową szpatułką, w celu uwidocznienia miejsca pobrania. 3. Wymaz pobrać ze zmienionych chorobowo lub pokrytych wydzieliną okolic tylnej ściany gardła, podniebienia lub migdałków, mocno naciskając wacik lub wykonując ruch obrotowy. Starać się nie dotykać błony śluzowej jamy ustnej, języka i jęczyczka podniebiennego. 4. Wymaz pobrać jałową wymazówką zwilżoną jałową solą fizjologiczną na zestaw bez podłoża transportowego lub z podłożem transportowym (Amiesa lub Stuarta). 5. Wymazówkę niezwłocznie umieścić w pustej, jałowej probówce lub w probówce z podłożem transportowym. 6. Opisać probówkę imieniem i nazwiskiem pacjenta oraz datą i godziną pobrania próbki.	1. Probkę pobraną na zestaw bez podłoża transportowego zabezpieczyć przed zakażeniem. Przekazać natychmiast do pracowni diagnostycznej. 2. Probkę pobraną na zestaw transportowy zabezpieczyć przed zakażeniem. Przekazać jak najszybciej do pracowni diagnostycznej. W razie konieczności przechowywać i transportować w temperaturze 15-25 °C.
	Wymaz z gardła/nosogardzieli na nosicielstwo <i>Neisseria meningitidis</i>, <i>Streptococcus pneumoniae</i>, <i>Haemophilus influenzae</i>, <i>Staphylococcus aureus</i> 1. Wymaz pobrać na czczo, z tylnej ściany gardła lub z tylnej ściany jamy nosowo-gardłowej. 2. W przypadku pobierania wymazu z tylnej ściany jamy nosowo-gardłowej należy posługiwać się małym jałowym wacikiem na giętym pręcie. 3. Wacik wymazówki bezpośrednio przed pobraniem zwilżyć 1-2 kroplami jałowej soli fizjologicznej. 4. Wymazówkę delikatnie wprowadzić do jamy nosowej ku tylnej ścianie nosogardzieli (do uczucia oporu). 5. Wymazówkę pozostawić wewnątrz nosogardzieli przez około 15-30 sekund, a następnie delikatnie wykonać wymazówką kilka ruchów okrężnych, możliwie w różnych płaszczyznach. 6. Ostrożnie wyjąć wymazówkę, unikając w miarę możliwości kontaktu wacika ze śluzówką jamy nosowej. 7. Wymazówkę niezwłocznie umieścić w pustej, jałowej probówce lub w probówce z podłożem transportowym. 8. Opisać probówkę imieniem i nazwiskiem pacjenta oraz datą i godziną pobrania próbki.	
	Wymaz z nosogardzieli w kierunku <i>Bordetella</i> Wymaz pobrać we wczesnym okresie choroby (faza nieżytowa) i przed rozpoczęciem antybiotykoterapii. Faza nieżytowa rozpoczyna się 1-2 tygodnie po ekspozycji i trwa 7-14 dni. Wymaz pobrać na zestaw bez podłoża transportowego lub zestaw transportowy (probówka z podłożem transportowym Amies z węglem drzewnym i wymazówka z wacikiem wykonanym z dakronu lub z alginianu wapnia). Uwaga! Nie należy stosować wymazówek z wacikiem wykonanym z bawełny lub sztucznego jedwabiu. 1. Wyjąć wymazówkę z opakowania. 2. Wacik wymazówki bezpośrednio przed pobraniem zwilżyć 1-2 kroplami jałowej soli fizjologicznej. 3. Wymazówkę delikatnie wprowadzić do jamy nosowej ku tylnej ścianie nosogardzieli (do uczucia oporu). 4. Wymazówkę pozostawić wewnątrz nosogardzieli przez około 15-30 sekund, a następnie delikatnie wykonać wymazówką kilka ruchów okrężnych, możliwie w różnych płaszczyznach. 5. Ostrożnie wyjąć wymazówkę, unikając w miarę możliwości kontaktu wacika ze śluzówką jamy nosowej. 6. Wymazówkę niezwłocznie umieścić w pustej, jałowej probówce lub w probówce z podłożem transportowym. 7. Opisać probówkę imieniem i nazwiskiem pacjenta oraz datą i godziną pobrania próbki.	1. Probkę pobraną na zestaw bez podłoża transportowego zabezpieczyć przed zakażeniem. Przekazać natychmiast do pracowni diagnostycznej. 2. Probkę pobraną na zestaw transportowy zabezpieczyć przed zakażeniem. Przekazać jak najszybciej do pracowni diagnostycznej. W razie konieczności przechowywać i transportować w temperaturze 4-8 °C.

WOJEWÓDZKA STACJA SANITARNO- EPIDEMIOLOGICZNA W OLSZTYNIE LABORATORIUM BADAŃ EPIDEMIOLOGICZNO- KLINICZNYCH	INSTRUKCJA		Strona 4/stron 11	
	I-06/PO-03		Edycja 4	Wersja 1
	POBIERANIE, TRANSPORT I PRZECHOWYWANIE PRÓBEK DO BADAŃ PRZEZ LBEK		Data obowiązywania 09.01.2025	

Material	Sposób pobrania	Przechowywanie, transport
BADANIA W ODDZIALE BAKTERIOLOGICZNO-PARAZYTOLOGICZNYM		
Wymaz z gardła	Wymaz z gardła w kierunku Corynebacterium diphtheriae Do badania należy pobrać 2 wymazy (jeden posłuży do przygotowania preparatu, a drugi do posiewu). 1. Wyjąć wymazówkę z opakowania. 2. Wacik wymazówki bezpośrednio przed pobraniem zwilżyć 1-2 kroplami jałowej soli fizjologicznej. 3. Jałową szpatułką przycisnąć język. 4. Wymazówkę wprowadzić za języczek podniebienny (podniebienie miękkie), aż dotknie tylnej ściany gardła. 5. Materiał do badań pobierać z tylnej ściany gardła, z migdałków i zachyłków między migdałkami a łukami podniebiennymi, ze zmienionych chorobowo miejsc (najlepiej spod błon rzekomych), pocierając wacikiem wymazówki o ich powierzchnię. 6. Ostrożnie wyjąć wymazówkę, unikając w miarę możliwości kontaktu wacika z powierzchnią języka, błony śluzowej policzków i zębów. 7. Wymazówkę niezwłocznie umieścić w pustej, jałowej próbówce lub w próbówce z podłożem transportowym (Amiesa lub Stuarta). 8. Opisać próbkę imieniem i nazwiskiem pacjenta oraz datą i godziną pobrania próbki. 9. Analogicznie pobrać drugi wymaz z gardła, postępując zgodnie z punktami wymienionymi powyżej.	1. Próbkę pobraną na zestaw bez podłoża transportowego zabezpieczyć przed zakażeniem. Przekazać natychmiast do pracowni diagnostycznej. 2. Próbkę pobraną na zestaw transportowy zabezpieczyć przed zakażeniem. Przekazać jak najszybciej do pracowni diagnostycznej. W razie konieczności przechowywać i transportować w temperaturze 4-8 °C.
Wymaz z jamy ustnej	1. Pobrać materiał z dna owrzodzeń i nalotów na błonie śluzowej ust, języka, dziąseł. 2. Wymaz pobrać jałową wymazówką zwilżoną jałową solą fizjologiczną na zestaw bez podłoża transportowego lub z podłożem transportowym (Amiesa lub Stuarta). 3. Opisać próbkę imieniem i nazwiskiem pacjenta oraz datą i godziną pobrania próbki.	1. Próbkę pobraną na zestaw bez podłoża transportowego zabezpieczyć przed zakażeniem. Przekazać natychmiast do pracowni diagnostycznej. 2. Próbkę pobraną na zestaw transportowy zabezpieczyć przed zakażeniem. Przekazać jak najszybciej do pracowni diagnostycznej. W razie konieczności przechowywać i transportować w temperaturze 15-25 °C.
Wymaz z nosa	Wymaz z nosa od chorego 1. Wyjąć wymazówkę z opakowania. 2. Wacik wymazówki bezpośrednio przed pobraniem zwilżyć 1-2 kroplami jałowej soli fizjologicznej. 3. Wymaz pobrać z chorobowo zmienionych miejsc. 4. Wymaz pobrać na zestaw bez podłoża transportowego lub z podłożem transportowym. (Amiesa lub Stuarta). 5. Opisać próbkę imieniem i nazwiskiem pacjenta oraz datą i godziną pobrania próbki.	1. Próbkę pobraną na zestaw bez podłoża transportowego zabezpieczyć przed zakażeniem. Przekazać natychmiast do pracowni diagnostycznej. 2. Próbkę pobraną na zestaw transportowy zabezpieczyć przed zakażeniem. Przekazać jak najszybciej do pracowni diagnostycznej. W razie konieczności przechowywać i transportować w temperaturze 15-25 °C.
Wymaz z nosogardzieli	Wymaz z nosogardzieli od chorego 1. Wyjąć wymazówkę z opakowania. 2. Wacik wymazówki bezpośrednio przed pobraniem zwilżyć 1-2 kroplami jałowej soli fizjologicznej. 3. Wymazówkę delikatnie wprowadzić do jamy nosowej ku tylnej ścianie nosogardzieli (do uczucia oporu). 4. Wymazówkę pozostawić wewnątrz nosogardzieli przez około 15-30 sekund, a następnie delikatnie wykonać wymazówką kilka ruchów okrężnych, możliwie w różnych płaszczyznach. 5. Ostrożnie wyjąć wymazówkę, unikając w miarę możliwości kontaktu wacika ze śluzówką jamy nosowej. 6. Wymazówkę niezwłocznie umieścić w pustej, jałowej próbówce lub w próbówce z podłożem transportowym. 7. Opisać próbkę imieniem i nazwiskiem pacjenta oraz datą i godziną pobrania próbki.	1. Próbkę pobraną na zestaw bez podłoża transportowego zabezpieczyć przed zakażeniem. Przekazać natychmiast do pracowni diagnostycznej. 2. Próbkę pobraną na zestaw transportowy zabezpieczyć przed zakażeniem. Przekazać jak najszybciej do pracowni diagnostycznej. W razie konieczności przechowywać i transportować w temperaturze 15-25 °C.

WOJEWÓDZKA STACJA SANITARNO- EPIDEMIOLOGICZNA W OLSZTYNIE LABORATORIUM BADAŃ EPIDEMIOLOGICZNO- KLINICZNYCH	INSTRUKCJA		Strona 5/stron 11	
	I-06/PO-03		Edycja 4	Wersja 1
	POBIERANIE, TRANSPORT I PRZECHOWYWANIE PRÓBEK DO BADAŃ PRZEZ LBEK		Data obowiązywania 09.01.2025	

Material	Sposób pobrania	Przechowywanie, transport
BADANIA W ODDZIALE BAKTERIOLOGICZNO-PARAZYTOLOGICZNYM		
Wymaz z nosa	Wymaz z nosa na nosicielstwo <i>Staphylococcus aureus</i>, <i>Corynebacterium diphtheriae</i> 1. Wymaz pobrać z przedsionków nosa – na osobną wymazówkę z każdego przedsionka. 2. Wymaz pobrać jałową wymazówką zwilżoną jałową solą fizjologiczną na zestaw bez podłoża transportowego lub z podłożem transportowym (Amiesa lub Stuarta). 3. Wprowadzić jałową wymazówkę do nozdrza pacjenta na głębokość 2 cm. 4. Wykonując energiczne ruchy obrotowe wymazać błonę śluzową nosa. 5. Wymazówkę niezwłocznie umieścić w pustej, jałowej próbówce lub w próbówce z podłożem transportowym. 6. Opisać próbkę imieniem i nazwiskiem pacjenta oraz datą i godziną pobrania próbki.	1. Próbkę pobraną na zestaw bez podłoża transportowego zabezpieczyć przed zakażeniem. Przekazać natychmiast do pracowni diagnostycznej. 2. Próbkę pobraną na zestaw transportowy zabezpieczyć przed zakażeniem. Przekazać jak najszybciej do pracowni diagnostycznej. W razie konieczności przechowywać i transportować w temperaturze 15-25 °C.
Wymaz z ucha zewnętrznego	1. Przed pobraniem wymazu oczyścić skórę przewodu słuchowego zewnętrznego jałowym gazikiem, nasączonym preparatem do dezynfekcji skóry i odczekać do wyschnięcia. 2. Wymaz pobrać z chorobowo zmienionych miejsc jałową wymazówką zwilżoną jałową solą fizjologiczną, osobną dla każdego ucha. 3. Wymazówkę niezwłocznie umieścić w pustej, jałowej próbówce lub w próbówce z podłożem transportowym (Amiesa lub Stuarta). 4. Opisać próbkę imieniem i nazwiskiem pacjenta oraz datą i godziną pobrania próbki.	
Wymaz z worka spojówkowego	1. Nie pobierać wymazu w ciągu 4 h po przeplukaniu lub zakropleniu oczu lekami dezynfekcyjnymi lub chemioterapeutykami. 2. Pobrać materiał jałową wymazówką zwilżoną jałową solą fizjologiczną. 3. Do badania pobierać ropną wydzielinę zbierającą się w kąci oka. 4. Wymazówkę niezwłocznie umieścić w pustej, jałowej próbówce lub w próbówce z podłożem transportowym (Amiesa lub Stuarta). 5. Opisać próbkę imieniem i nazwiskiem pacjenta oraz datą i godziną pobrania próbki. 6. Przy stanie zapalnym jednego oka wskazane jest pobranie wymazu również z oka zdrowego.	
Wymaz ze zmian skórnych	Wymaz ze zmian skórnych w kierunku <i>Cutibacterium acnes</i> 1. W dniu badania pacjent nie może stosować żadnych kosmetyków i leków o działaniu miejscowym. 2. Wymaz pobrać z miejsc chorobowo zmienionych. 3. Wymaz pobrać jałową wymazówką zwilżoną jałową solą fizjologiczną na zestaw transportowy. 4. Wymazówkę z pobranym materiałem umieścić w próbówce z podłożem transportowym (Amiesa lub Stuarta) bez dotykania wacikiem jej ścianek. 5. Opisać próbkę imieniem i nazwiskiem pacjenta oraz datą i godziną pobrania próbki.	Pobraną próbkę zabezpieczyć przed zakażeniem. Przekazać natychmiast do pracowni diagnostycznej.
Wymaz ze zmian skórnych	Wymaz ze zmian skórnych w kierunku bakterii tlenowych i grzybów 1. W dniu badania pacjent nie może stosować żadnych kosmetyków i leków o działaniu miejscowym. 2. Wymaz pobrać z możliwie dużej powierzchni skóry chorobowo zmienionej. 3. Wymaz pobrać jałową wymazówką zwilżoną jałową solą fizjologiczną. 4. Wymazówkę niezwłocznie umieścić w pustej, jałowej próbówce lub w próbówce z podłożem transportowym (Amiesa lub Stuarta). 5. Opisać próbkę imieniem i nazwiskiem pacjenta oraz datą i godziną pobrania próbki.	1. Próbkę pobraną na zestaw bez podłoża transportowego zabezpieczyć przed zakażeniem. Przekazać natychmiast do pracowni diagnostycznej. 2. Próbkę pobraną na zestaw transportowy zabezpieczyć przed zakażeniem. Przekazać jak najszybciej do pracowni diagnostycznej. W razie konieczności przechowywać i transportować w temperaturze 15-25 °C.

WOJEWÓDZKA STACJA SANITARNO- EPIDEMIOLOGICZNA W OLSZTYNIE LABORATORIUM BADAŃ EPIDEMIOLOGICZNO- KLINICZNYCH	INSTRUKCJA		Strona 6/stron 11	
	I-06/PO-03		Edycja 4	Wersja 1
	POBIERANIE, TRANSPORT I PRZECHOWYWANIE PRÓBEK DO BADAŃ PRZEZ LBEK		Data obowiązywania 09.01.2025	

Material	Sposób pobrania	Przechowywanie, transport
BADANIA W ODDZIALE BAKTERIOLOGICZNO-PARAZYTOLOGICZNYM		
Wymaz ze skóry	Wymaz ze skóry w kierunku nosicielstwa Staphylococcus aureus 1. W dniu badania nie stosować żadnych kosmetyków i leków o działaniu miejscowym. Przed pobraniem skóra nie powinna być myta ani odkażana. 2. Wymaz pobrać z wybranej powierzchni skóry, tj. pachy, pachwiny lub uszkodzonej skóry. 3. Wymaz pobrać jałową wymazówką zwilżoną jałową solą fizjologiczną. 4. Wymazówkę niezwłocznie umieścić w pustej, jałowej probówce lub w probówce z podłożem transportowym (Amiesa lub Stuarta). 5. Opisać probówkę imieniem i nazwiskiem pacjenta oraz datą i godziną pobrania próbki.	1. Próbkę pobraną na zestaw bez podłoża transportowego zabezpieczyć przed zakażeniem. Dostarczyć jak najszybciej do laboratorium, maksymalnie w ciągu 2 godzin od pobrania. Transportować w temperaturze 15-25 °C. 2. Próbkę pobraną na zestaw transportowy zabezpieczyć przed zakażeniem. Dostarczyć jak najszybciej do laboratorium. W razie konieczności przechowywać maksymalnie do 48 godzin w temperaturze 15-25 °C. Transportować w temperaturze 15-25 °C.
Wymaz z rany	1. Powierzchnię wokół rany odkażyć środkiem dezynfekcyjnym. 2. Z miejsca toczącego się procesu zapalnego pobrać wymaz np. wydzielinę z dna zmiany. 3. Wymaz pobrać jałową wymazówką zwilżoną jałową solą fizjologiczną. 4. Wymazówkę z pobranym materiałem umieścić w probówce z podłożem transportowym (Amiesa lub Stuarta) bez dotykania wacikiem jej ścianek. 5. Opisać probówkę imieniem i nazwiskiem pacjenta oraz datą i godziną pobrania próbki.	Pobraną próbkę zabezpieczyć przed zakażeniem. Przekazać natychmiast do pracowni diagnostycznej.
Wymaz z odbytu w kierunku nosicielstwa patogenów alarmowych	Wymaz z odbytu w kierunku nosicielstwa patogenów alarmowych (ESBL, KPC, MBL, OXA-48, VRE, MRSA) 1. Wymaz z odbytu pobrać jałową wymazówką przechodząc przez zwieracz zewnętrzny odbytu i wkładając główkę wymazówki w odbytnicę na głębokość ok. 3 cm. Wykonać kilka ruchów okrężnych poruszając się po śluzówce odbytnicy celem pozyskania materiału do badania. 2. Wymazówkę z pobranym materiałem umieścić w probówce z podłożem transportowym (Amiesa lub Stuarta) bez dotykania wacikiem jej ścianek. 3. Opisać probówkę imieniem i nazwiskiem pacjenta oraz datą i godziną pobrania próbki.	Próbkę pobraną na zestaw transportowy zabezpieczyć przed zakażeniem. Przekazać jak najszybciej do pracowni diagnostycznej. W razie konieczności przechowywać i transportować w temperaturze 15-25 °C.
Zeskrobiny skórne	1. Przed pobraniem materiału powierzchnię zmienionego chorobowo miejsca należy odkażyć za pomocą chusteczki ze środkiem odkażającym. 2. Zeskrobiny należy pobierać tęną stroną jałowego ostrza skalpela lub za pomocą łyżeczki dermatologicznej typu Volkmann. 3. Dermatofity jako grzyby pleśniowe wykazują wzrost promienisty. Centrum zainfekowanego obszaru skóry może zawierać starszy i mniej żywotny materiał, tym samym mniej przydatny w dalszej diagnostyce. W grzybicy skóry gładkiej z dobrze wyrażonymi „pierścieniami” materiał najlepiej pobierać w pobliżu zewnętrznych obrzeży zmian w kierunku od obrzeża zmiany do centrum, przekraczając jej margines. W przypadku braku dobrze wyrażonego obrzeża zmiany, zeskrobiny należy pobierać z całej dotkniętej zmianą powierzchni w kierunku od zewnątrz do centrum zmiany. 4. Jeżeli na skórze widoczne są liczne ogniska chorobowe, materiał do badań powinien pochodzić z kilku miejsc, zwłaszcza ze zmian najświeższych. 5. Jeżeli w obrębie zmiany występują pęcherzyki lub krosty należy pobrać ich pokrywę i dołączyć do próbki. 6. Materiał pobierać na ciemny arkusz papieru, po pobraniu kartkę złożyć, aby pobrane zeskrobiny znalazły się wewnątrz, bez możliwości wydostania. 7. Tak przygotowany pakunek należy umieścić w suchym pojemniku (na przykład jałowym pojemniku na mocz lub płytka Petriego). 8. Pojemnik lub płytkę Petriego opisać imieniem i nazwiskiem pacjenta oraz datą i godziną pobrania próbki. Uwaga! Zmiany ropiejące można pobierać w postaci wymazów, w przypadku, gdy niemożliwe lub utrudnione jest uzyskanie zeskrobin.	Pobraną próbkę zabezpieczyć przed zakażeniem. Przekazać jak najszybciej do pracowni diagnostycznej.

WOJEWÓDZKA STACJA SANITARNO-EPIDEMIOLOGICZNA W OLSZTYNIE LABORATORIUM BADAŃ EPIDEMIOLOGICZNO- KLINICZNYCH	INSTRUKCJA		Strona 7/stron 11	
	I-06/PO-03		Edycja 4	Wersja 1
	POBIERANIE, TRANSPORT I PRZECHOWYWANIE PRÓBEK DO BADAŃ PRZEZ LBK		Data obowiązywania 09.01.2025	

Material	Sposób pobrania	Przechowywanie, transport
BADANIA W ODDZIALE BAKTERIOLOGICZNO-PARAZYTOLOGICZNYM		
Paznokcie	I. Pobieranie zeszkrobów z paznokci 1. Przed pobraniem materiału powierzchnię zmienionego chorobowo miejsca należy odkażać za pomocą chusteczki ze środkiem odkażającym. 2. Należy pobrać za pomocą jałowego ostrza skalpela nagromadzone pod płytką paznokciową masy rogowo, tak blisko obrąbka paznokciowego jak to możliwe. 3. Należy również zeszkrobać fragmenty spodniej strony płytki paznokciowej, ponownie, najbliżej obrąbka paznokciowego jak to możliwe. 4. Materiał z powierzchni należy pobrać poprzez zeszkrobanie jałowym skalpelem przebarwionej płytki paznokciowej (materiał pobrać z głębszych partii płytki paznokciowej). Pierwszą partię zeszkrobów w celu zmniejszenia ryzyka zanieczyszczenia hodowli należy odrzucić. 5. Zeszkroby z paznokci powinny być w miarę możliwości rozdrobnione. 6. Materiał pobierać na ciemny arkusz papieru, po pobraniu kartkę złożyć, aby pobrane zeszkroby znalazły się wewnątrz, bez możliwości wydostania. 7. Tak przygotowany pakunek należy umieścić w suchym pojemniku (na przykład jałowym pojemniku na mocz lub płytka Petriego). 8. Pojemnik lub płytkę Petriego opisać imieniem i nazwiskiem pacjenta oraz datą i godziną pobrania próbek. II. Pobieranie opilków i wycinków z paznokci W przypadku paznokci najlepszym materiałem są zeszkroby. Jeżeli pobranie zeszkrobów nie jest możliwe, dopuszczalne jest pobranie opilków lub wycinków paznokci. 1. Przed pobraniem materiału powierzchnię zmienionego chorobowo miejsca należy odkażać za pomocą chusteczki ze środkiem odkażającym. 2. Fragmenty paznokci należy pobierać sterylnym narzędziem (czątkami, nożyczkami). 3. Podczas pobierania starać się, by pozyskiwane fragmenty były jak najdrobniejsze. 4. Materiał pobierać na ciemny arkusz papieru, po pobraniu kartkę złożyć, aby pobrane zeszkroby znalazły się wewnątrz, bez możliwości wydostania. 5. Tak przygotowany pakunek należy umieścić w suchym pojemniku (na przykład jałowym pojemniku na mocz lub płytka Petriego). 6. Pojemnik lub płytkę Petriego opisać imieniem i nazwiskiem pacjenta oraz datą i godziną pobrania próbek.	Pobraną próbkę zabezpieczyć przed zakażeniem. Przekazać jak najszybciej do pracowni diagnostycznej.
Włosy	1. Za pomocą pincety pobrać co najmniej 10-15 włosów ze środka ogniska zakażenia, wyrывая je w taki sposób, aby w miarę możliwości pobrane zostały również cebulki włosów. 2. Jeśli jest to niemożliwe ze względu na kruchość włosów powierzchnię zmienionego chorobowo miejsca należy odkażać za pomocą chusteczki ze środkiem odkażającym, a następnie wykorzystując jałowe ostrze skalpela należy pobrać zeszkroby skórne wraz z małymi porcjami włosów wraz z cebulkami. 3. Materiał pobierać na ciemny arkusz papieru, po pobraniu kartkę złożyć, aby pobrane włosy znalazły się wewnątrz, bez możliwości wydostania. 4. Tak przygotowany pakunek należy umieścić w suchym pojemniku (na przykład jałowym pojemniku na mocz lub płytka Petriego). 5. Pojemnik lub płytkę Petriego opisać imieniem i nazwiskiem pacjenta oraz datą i godziną pobrania próbek.	
Rzęsy, zeszkroby ze skóry w kierunku Demodex sp.	1. W dniu badania pacjent nie może stosować żadnych kosmetyków do ciała (kremy, pudry, tusz do rzęs, balsamy i mleczka do ciała). 2. Próbkę należy pobierać z zachowaniem zasad aseptyki, wprost na szkiełko podstawowe, pamiętając, że warstwa materiału naniesiona na jedno szkiełko nie może być zbyt gruba, aby nie utrudniać penetracji roztworu rozjaśniającego KOH/DMSO. – zeszkroby ze skóry – pobierać tęą stroną jałowego ostrza skalpela z miejsc zmienionych chorobowo, uwzględniając najczęstsze lokalizacje rużenca (okolice nosa, broda, czoło, bruzda nosowo-wargowa), – rzęsy – pobierać za pomocą małej pincety epilacyjnej z płasko zakończonymi ramionami. Pobrać co najmniej 5 rzęs z każdego oka (uwzględniając górną i dolną powiekę) wyrывая je w taki sposób, aby pobrane zostały również cebulki włosów.	Pobraną próbkę zabezpieczyć przed zakażeniem. Przekazać natychmiast do pracowni diagnostycznej

WOJEWÓDZKA STACJA SANITARNO-EPIDEMIOLOGICZNA W OLSZTYNIE LABORATORIUM BADAŃ EPIDEMIOLOGICZNO- KLINICZNYCH	INSTRUKCJA		Strona 8/stron 11	
	I-06/PO-03		Edycja 4	Wersja 2
	POBIERANIE, TRANSPORT I PRZECHOWYWANIE PRÓBEK DO BADAŃ PRZEZ LBK		Data obowiązywania 05.05.2025	

Material	Sposób pobrania	Przechowywanie, transport
BADANIA W ODDZIALE WIRUSOLOGICZNO-SEROLOGICZNYM		
Krew	Próbki do badań w kierunku: – przeciwciał przeciwko: enterowirusom, wirusowi kleszczowego zapalenia mózgu, wirusowi opryszczki zwykłej (HSV-1/HSV-2), wirusowi ospy wietrznej, wirusowi cytomegalii, wirusowi Epsteina-Barr, wirusowi różyczki, wirusowi odry, HCV, HAV, Borrelia burgdorferi, Bordetella pertussis, Mycoplasma pneumoniae, Toxoplasma gondii, Brucella abortus sp., antygenowi: HBe, HBc, HBs, – antygeny HBe, HBs z testem potwierdzenia, – przeciwciał przeciwko wirusowi HIV1/HIV2 oraz antygeny p24 HIV1. Sposób pobrania: 1. Zdezynfekować ręce przed pobraniem i założyć jednorazowe rękawice ochronne. 2. Starannie zdezynfekować skórę w miejscu wkłucia jałowym gazikiem nasączonym środkiem dezynfekcyjnym. Poczekać do wyschnięcia. 3. Miejsce wkłucia nie powinno być więcej dotykane. 4. Pobrać krew z żyły w ilości 3-5 ml do próżniowej, jałowej probówki na skrzep. 5. Próbkę krwi nie należy pobierać do probówek zawierających środki przeciwkrzepliwe (antykoagulanty) i środki konserwujące. 6. Liczbę pobranych probówek uzależnić od liczby zleconych badań. 7. Probówkę podpisać imieniem i nazwiskiem pacjenta, nr PESEL, datą pobrania. Uwaga: LBK dopuszcza pobranie próbek krwi do probówki z EDTA, heparyną i cytrynianem sodu w przypadku badań w kierunku: – przeciwciał przeciwko: enterowirusom, wirusowi kleszczowego zapalenia mózgu, wirusowi opryszczki zwykłej (HSV-1/HSV-2), wirusowi ospy wietrznej, wirusowi odry, HAV, Borrelia burgdorferi, Bordetella pertussis, Mycoplasma pneumoniae, Brucella abortus, antygenowi: HBe, HBc, – antygeny HBe, – przeciwciał przeciwko wirusowi HIV1/HIV2 oraz antygeny p24 HIV1.	Próbki zabezpieczyć. Przekazać jak najszybciej do pracowni diagnostycznej. W razie konieczności przechowywać i transportować w temperaturze 2-8 °C w pozycji pionowej.
	Próbki do badań metodą Real Time PCR w kierunku: HBV, HCV, BKV, EBV, CMV Sposób pobrania: 1. Zdezynfekować ręce przed zabiegiem i założyć jałowe rękawice ochronne. 2. Starannie zdezynfekować skórę w miejscu wkłucia jałowym gazikiem nasączonym środkiem dezynfekcyjnym. Poczekać do wyschnięcia. 3. Miejsce wkłucia nie powinno być więcej dotykane. 4. Pobrać krew z żyły w ilości 3-5 ml do próżniowej, jałowej probówki na skrzep lub do probówki z EDTA. Liczbę pobranych probówek uzależnić od liczby zleconych badań. 5. Probówkę podpisać imieniem i nazwiskiem pacjenta, nr PESEL, datą pobrania.	Próbki zabezpieczyć. Przekazać jak najszybciej do pracowni diagnostycznej. W razie konieczności przechowywać i transportować w temperaturze 2-8 °C w pozycji pionowej.

WOJEWÓDZKA STACJA SANITARNO-EPIDEMIOLOGICZNA W OLSZTYNIE LABORATORIUM BADAŃ EPIDEMIOLOGICZNO- KLINICZNYCH	INSTRUKCJA		Strona 9/stron 11	
	I-06/PO-03		Edycja 4	Wersja 2
	POBIERANIE, TRANSPORT I PRZECHOWYWANIE PRÓBEK DO BADAŃ PRZEZ LBK		Data obowiązywania 14.07.2025	

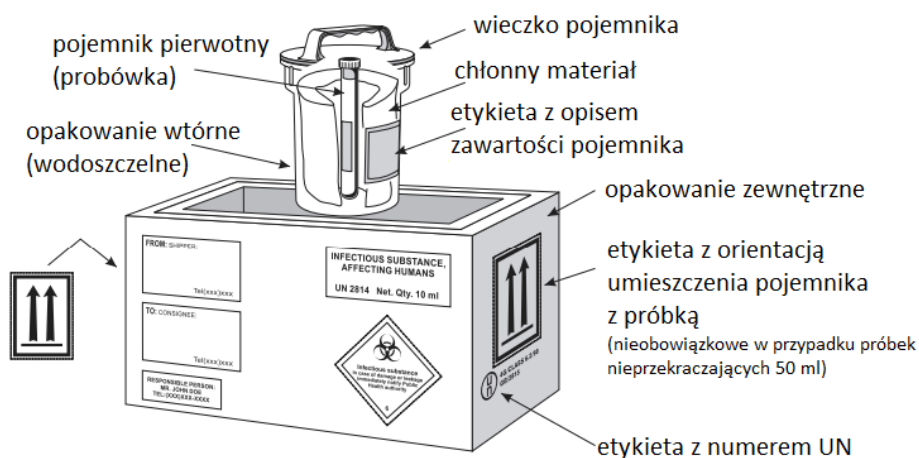
Material	Sposób pobrania	Przechowywanie, transport
BADANIA WIRUSOLOGICZNE I SEROLOGICZNE		
Wymaz z nosa, gardła, nosa i gardła, nosogardzieli	Próbki do badań metodą Real Time PCR w kierunku SARS-CoV-2, wirusa grypy A (H1, (H1N1)pdm09, H3), B, RSV A, RSV B. Uwaga: Zaleca się pobieranie wymazów z gardła i nosa na transportowe zestawy wirusologiczne, w przypadku braku ww. zestawów dopuszcza się pobieranie wymazów z użyciem soli fizjologicznej. I. Pobieranie wymazów z użyciem soli fizjologicznej jako podłoża transportowego. Zestaw do poboru składa się z: – soli fizjologicznej, – jałowej probówki niezawierającej podłoża transportowego, – trzech jałowych, osobno pakowanych patyczków wymazowych (każdy z trzech patyczków wymazowych musi być wykonany w całości z tworzywa sztucznego z wacikiem z włókna syntetycznego np. sztuczny jedwab, wiskoza, dacron itp. Wymazówki z drewnianym patyczkiem oraz bawełnianym wacikiem mogą zawierać substancje, które inaktywują niektóre wirusy oraz hamują reakcję PCR, w związku z czym nie należy ich używać). Sposób pobrania wymazu z nosa: 1. Wyjąć wymazówkę z opakowania. 2. W celu pobrania wymazu z nosa należy delikatnie odchylić głowę pacjenta do tyłu i przytrzymać za podbródek. Drugą ręką umieścić koniec jałowego patyczka wymazowego w prawym nozdrzu pacjenta. Wymaz powinien być pobrany energicznie, aby mieć pewność, iż zawiera on zarówno komórki nabłonka, jak i śluz z wnętrza nozdrza. Czynność powtórzyć dla lewego nozdrza pacjenta, <i>przy użyciu tego samego bądź drugiego patyczka wymazowego. Patyczki wymazowe z pobranym materiałem umieścić w probówce transportowej (bez dotykania wacikiem jej ścianek).</i> 3. <i>Do probówki dodać maksymalnie 1,5 ml soli fizjologicznej, aby wacik i tylko wacik był całkowicie zanurzony.</i> 4. Probówkę natychmiast zamknąć i zabezpieczyć przed wyciekaniem płynu, podpisać (imieniem i nazwiskiem pacjenta, nr PESEL, datą pobrania wymazu). Sposób pobrania wymazu z gardła: 1. Wyjąć wymazówkę z opakowania. 2. Wymaz z gardła pobrać przy szeroko otwartej jamie ustnej. W celu uniknięcia kontaminacji wymazu śliną należy docisnąć język ku dołowi przy użyciu szpatułki. Za pomocą sterylnego patyczka wymazowego energicznie potrząść obie powierzchnie migdałków oraz tylną ścianę gardła (bez dotykania powierzchni jamy ustnej) zwracając szczególną uwagę na miejsca zmienione zapalnie. Patyczek wymazowy z pobranym materiałem umieścić w probówce transportowej (bez dotykania wacikiem jej ścianek). 3. <i>Do probówki dodać maksymalnie 1,5 ml soli fizjologicznej, aby wacik i tylko wacik był całkowicie zanurzony.</i> 4. Probówkę natychmiast zamknąć i zabezpieczyć przed wyciekaniem płynu, podpisać (imieniem i nazwiskiem pacjenta, nr PESEL, datą pobrania wymazu). Sposób pobrania wymazu z nosa i gardła: 1. Od chorego za pomocą 3-ch jałowych patyczków wymazowych należy pobrać 3 wymazy: z gardła, z lewego nozdrza, z prawego nozdrza. 2. Wyjąć wymazówkę z opakowania. 3. Wymaz z gardła pobrać przy szeroko otwartej jamie ustnej. W celu uniknięcia kontaminacji wymazu śliną należy docisnąć język ku dołowi przy użyciu szpatułki. Za pomocą sterylnego patyczka wymazowego energicznie potrząść obie powierzchnie migdałków oraz tylną ścianę gardła (bez dotykania powierzchni jamy ustnej) zwracając szczególną uwagę na miejsca zmienione zapalnie. Patyczek wymazowy z pobranym materiałem umieścić w probówce transportowej (bez dotykania wacikiem jej ścianek). 4. W celu pobrania wymazu z prawego nozdrza należy delikatnie odchylić głowę pacjenta do tyłu i przytrzymać za podbródek. Drugą ręką umieścić koniec jałowego patyczka wymazowego w prawym nozdrzu pacjenta. Wymaz powinien być pobrany energicznie, aby mieć pewność, iż zawiera on zarówno komórki nabłonka, jak i śluz z wnętrza nozdrza. 5. Patyczek wymazowy z pobranym materiałem umieścić następnie w probówce, w której jest już wymaz z gardła (bez dotykania wacikiem jej ścianek). 6. Czynności z pkt. 4 powtórzyć podczas pobrania wymazu z lewego nozdrza. 7. Do probówki z trzema patyczkami wymazowymi dodać maksymalnie 1,5 ml soli fizjologicznej, aby wacik i tylko wacik był całkowicie zanurzony. 8. Probówkę natychmiast zamknąć i zabezpieczyć przed wyciekaniem płynu, podpisać (imieniem i nazwiskiem pacjenta, nr PESEL, datą pobrania wymazu).	Próbki zabezpieczyć. Przekazać jak najszybciej do pracowni diagnostycznej. W razie konieczności przechowywać i transportować w temperaturze 2-8 °C w pozycji pionowej.

WOJEWÓDZKA STACJA SANITARNO – EPIDEMIOLOGICZNA W OLSZTYNIE LABORATORIUM BADAŃ EPIDEMIOLOGICZNO – KLINICZNYCH	INSTRUKCJA		Strona 10/stron 11	
	I-06/PO-03		Edycja 4	Wersja 1
	POBIERANIE, TRANSPORT I PRZECHOWYWANIE PRÓBEK DO BADAŃ PRZEZ LBK		Data obowiązywania 09.01.2025	

Material	Sposób pobrania	Przechowywanie, transport
BADANIA WIRUSOLOGICZNE I SEROLOGICZNE		
Wymaz z nosogardzieli	Sposób pobrania wymazu z nosogardzieli: 1. Wyjąć wymazówkę z opakowania. 2. Wymazówkę delikatnie wprowadzić do jamy nosowej ku tylnej ścianie nosogardzieli aż do uczucia oporu. 3. Wymazówkę pozostawić wewnątrz nosogardzieli przez około 15-30 sekund, a następnie delikatnie wykonać wymazówką kilka ruchów okrężnych, możliwie w różnych płaszczyznach. 4. Ostrożnie wyjąć wymazówkę, w miarę możliwości unikając kontaktu wacika ze śluzówką jamy nosowej. 5. Patyczek wymazowy z pobranym materiałem umieścić następnie w probówce transportowej i dodać maksymalnie 1,5 ml soli fizjologicznej lub PBS, aby wacik i tylko wacik był całkowicie zanurzony. 6. Probówkę natychmiast zamknąć i zabezpieczyć przed wyciekaniem płynu, podpisać (imieniem i nazwiskiem pacjenta, nr PESEL, datą pobrania wymazu). II. Pobieranie wymazów z użyciem komercyjnych transportowych zestawów wirusologicznych. Sposób pobrania materiału zależy od rodzaju zestawu. W każdym przypadku należy postępować zgodnie z instrukcją producenta transportowego zestawu wirusologicznego. Po pobraniu wymazu probówkę natychmiast zakręcić i zabezpieczyć przed wyciekaniem płynu, podpisać (imieniem i nazwiskiem pacjenta, nr PESEL, datą pobrania wymazu).	Próbki zabezpieczyć. Przekazać jak najszybciej do pracowni diagnostycznej. W razie konieczności przechowywać i transportować w temperaturze 2-8 °C w pozycji pionowej.

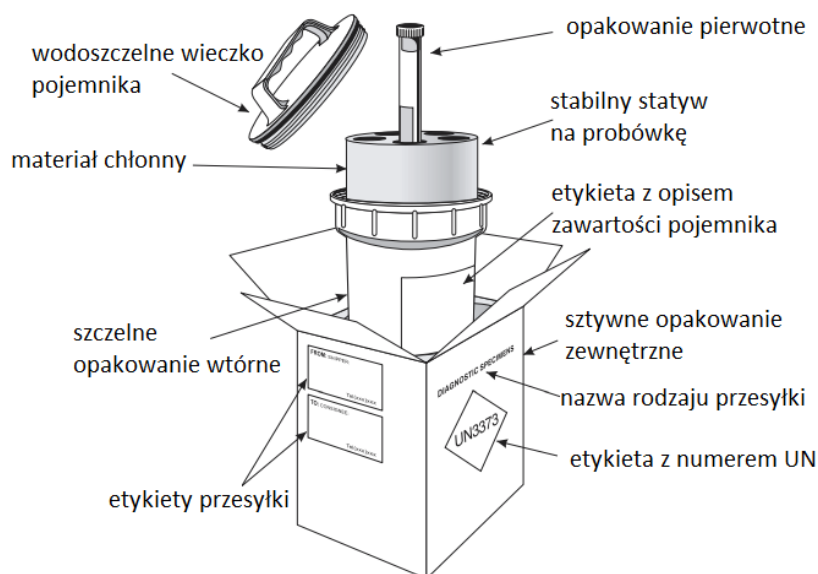
Wymagania dotyczące zabezpieczenia próbek materiału biologicznego przesyłanych za pośrednictwem usług kurierskich oraz próbek zawierających czynniki biologiczne 3 grupy zagrożenia

W przypadku konieczności transportu materiału biologicznego, próbki zawierające materiał zakaźny należy zapakować i opisać zgodnie z zasadą potrójnego opakowania (Ryc. 1 i 2). Należy uwzględnić warunki przechowywania i transportu próbek wymagane przez laboratorium, w którym próbki będą poddawane dalszym badaniom. Próbki należy dokładnie opisać na probówce oraz na etykiecie opakowania wtórnego (sztywnego i szczelnego). Do próbek należy dołączyć papierowe zlecenie i/lub listę z wykazem przesyłanych próbek, które należy umieścić w plastikowej koszulce, w osobnej kopercie – nie dołączać bezpośrednio do pojemnika z próbką.

Ryc. 1. Schemat pakowania i etykietowania substancji zakaźnych kategorii A (przesyłanie pojedynczej próbki)

WOJEWÓDZKA STACJA SANITARNO – EPIDEMIOLOGICZNA W OLSZTYNIE LABORATORIUM BADAŃ EPIDEMIOLOGICZNO – KLINICZNYCH	INSTRUKCJA		Strona 11/stron 11	
	I-06/PO-03		Edycja 4	Wersja 1
	POBIERANIE, TRANSPORT I PRZECHOWYWANIE PRÓBEK DO BADAŃ PRZEZ LBEK		Data obowiązywania 09.01.2025	

Ryc. 2. Schemat pakowania i etykietowania substancji zakaźnych kategorii B (możliwość przesłania kilku próbek w jednym opakowaniu)

Kategoria A: materiały zakaźne, które przewożone są w takiej postaci, że kontakt z nimi może spowodować trwałe upośledzenie, zagrożenie życia lub chorobę śmiertelną, pojawiającą się u dotychczas zdrowych ludzi lub zwierząt; powinny być zaliczone do UN 2814 (np.: wirus Ebola, poliovirusy, wirus ospy prawdziwej).

Kategoria B: materiały zakaźne niespełniające warunków kategorii A. Materiały zakaźne kategorii B powinny być zaliczone do UN 3373.

6. Dokumenty związane

Brak

7. Formularze wynikające z instrukcji

Brak

8. Rozdzielnik

Egzemplarz nr 01 – Archiwum/Kierownik ds. Jakości

Egzemplarz nr 02 – LBEK OBP

Egzemplarz nr 03 – Katalog sieciowy „lbek-dokumenty” – dostępny dla pracowników LBEK